

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคนให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (พลวิทย์ เกิดมี. 2544 : 5) การที่จะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและมุ่งสู่การยกระดับคุณภาพและมาตรฐานนั้น บุคคลสำคัญที่สุดที่จะทำให้ความมุ่งหวังสำเร็จคงจะไม่พ้นฝีมือของครูไทยทุกคน ครูทุกคนควรตระหนักในความสำคัญและควรจะต้องผนึกกำลังกันเพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน (อุดมศักดิ์ พลอยบุตร. 2545 : 22) ดังนั้น ครูยุคใหม่จึงเป็น ครูอาชีพ ซึ่ง อาร์ริคน์ วัฒนสิน (2543 : 2-3) กล่าวว่า ครูอาชีพ คือ ครูที่มีความมุ่งมั่นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาให้ครบทุกด้าน ทั้งความดี ความเก่ง สุขภาพกายแข็งแรง มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีพื้นฐานในการศึกษาต่อ และพื้นฐานในการประกอบอาชีพ สามารถออกแบบการเรียนรู้ได้ตามแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเชื่อว่า คนทุกคนพัฒนาได้ ต้องจัดการเรียนการสอนที่ถือผู้เรียนสำคัญที่สุด ส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนพัฒนาเต็มศักยภาพ ครูอาชีพจึงมีภาระงาน คือ พัฒนาค้นหาตนเองอย่างต่อเนื่อง วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลวิเคราะห์หลักสูตร เตรียมการสอนก่อนเข้าห้องเรียน จัดบันทึกข้อดีข้อเสียของการจัดการเรียนการสอนเป็นบันทึกสั้น ๆ ทั้งตัวผู้เรียนและตัวครูเองทุกคาบเรียน ปรับปรุงออกแบบการเรียนการสอนจากหลักฐานร่องรอยและการค้นคว้าเพิ่มเติม เผยแพร่รูปแบบการเรียนการสอนของตนเอง

ในการนำผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของหลักสูตรได้นั้น บัญชา อึ้งสกุล (2540 : 24 – 25) เสนอแนะว่า ครูผู้ใช้หลักสูตรต้องสามารถวิจัยได้และนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้ทันเวลา ถูกต้องกับสภาพปัญหาความเป็นจริง และมีผลกระทบต่อการพัฒนาวิชาชีพครูควบคู่กันไป และจะต้องทำอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ครูเกิดความรู้และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ดังนั้น จึงเป็นความจำเป็นที่ครูทุกคนจะต้องศึกษาวิจัยและพัฒนากันอย่างจริงจัง เพื่อความก้าวหน้าในการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ สิ่งสำคัญทุก ๆ หน่วยงาน

ทางการศึกษาจำเป็นต้องมีการสร้างบรรยากาศที่เกื้อกูลต่อการวิจัยทางการศึกษา เช่น การจัดให้มีศูนย์ข้อมูลพื้นฐานที่ดีและพร้อมที่จะหยิบข้อมูลมาใช้ได้ มีเอกสารและแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพียงพอสำหรับการทำวิจัยแต่ละเรื่อง มีบุคลากรที่ได้รับการอบรมวิจัยมาแล้ว มีอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอ และมีทุนสำหรับการดำเนินการวิจัย ทั้งนี้ในการนำการวิจัยนำหน้าการพัฒนาการเรียนการสอน ผู้บริหารและครูผู้สอน ต้องมองให้เห็นโครงสร้างหลักสูตรในรูปของระบบ คือ มองให้เห็นความสัมพันธ์ของภารกิจองค์ประกอบต่าง ๆ ในโครงสร้างระบบหลักสูตรทั้งในด้านปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต ให้ชัดเจน เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นในโครงสร้างระบบหลักสูตรอาจจะเกิดปัญหาที่ระบบปัจจัย หรือระดับกระบวนการ หรือระดับผลผลิต การวิจัยจะเข้ามามีส่วนร่วมในการหาคำตอบว่า ได้เกิดปัญหาหรือข้อบกพร่องอะไรบ้างในโครงสร้างระบบหลักสูตรนั้น ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

การตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนในปัจจุบัน ได้ขยายวงกว้างออกไปทุกหน่วยงานการศึกษา โดยจัดให้มีการฝึกอบรมครูเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนในทุกระดับ โดยเฉพาะในระดับสถานศึกษา ที่จำเป็นจะต้องให้ความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน แม้ว่าจะมีการส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในสถานศึกษานับแต่เริ่มมีการปฏิรูปการศึกษาเป็นต้น แต่ผลย้อนกลับยังเกิดความล้มเหลวหรือไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ผลงานการวิจัยของครูยังมีไม่มากและไม่กว้างขวางเท่าที่ควร ครูยังไม่ให้ความสำคัญกับการวิจัยมากนัก สำหรับปัญหาที่เป็นสาเหตุที่ทำให้ครูไม่ทำวิจัยนั้น สุวิมล ร่องวานิช (2544 : 4) กล่าวว่า ครูผู้สอนประสบปัญหาในด้านการวิจัยในชั้นเรียนในหลายเรื่อง เช่น ขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน ขาดการนิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือ ขาดแรงจูงใจในการทำงาน มีภาระงานที่รับผิดชอบมาก ขาดเอกสารตำราที่จะศึกษาหาความรู้ ส่วน มนัส ไชยศักดิ์ (2544 : 54) สรุปไว้ว่า ปัญหาที่แท้จริงที่ครูไม่ทำวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ ครูไม่มีความรู้เรื่องการทำวิจัย ครูไม่เห็นคุณค่าของการ ทำวิจัยในชั้นเรียน ครูเห็นว่าการวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องยาก ขาดผู้ให้คำแนะนำในการทำวิจัยในชั้นเรียน ขาดเอกสารงานวิจัยให้ครูดูเป็นแบบอย่าง และครูไม่มีเวลาที่จะทำวิจัยในชั้นเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 มีโรงเรียนในสังกัดที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 จำนวน 164 โรงเรียน มีครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ จำนวน 1,721 คน เขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้

ด้านการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ต่อการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและนวัตกรรม โดยกำหนดเป็นกลยุทธ์ระดับแผนงาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3. 2548 : 50) และกำหนดเป็นนโยบายให้ สถานศึกษานำไปปฏิบัติ แต่สภาพปัจจุบัน พบว่า จำนวนครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียนยังมีปริมาณ ที่น้อยมาก ส่วนใหญ่ผลงานวิจัยในชั้นเรียนจะเป็นผลงานอาจารย์ 3 นอกจากนี้ผลงานวิจัย ในชั้นเรียนของครูที่มีอยู่ก็ยังไม่ได้มีการส่งเสริมให้เผยแพร่เพื่อเป็นแบบอย่างแก่ครูผู้ อื่น งานวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 จึงอยู่ในวงจำกัด โดยเฉพาะครูผู้สอนในสถานศึกษาที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 ที่มีการทำวิจัยในชั้นเรียนน้อยมาก

ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 และตระหนักถึง ความสำคัญในการส่งเสริมให้ครูทำวิจัย จึงมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะศึกษาความต้องการทำวิจัย ในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาหนองคาย เขต 3 โดยสนใจที่จะศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวกับเพศและขนาดของ โรงเรียนที่ครูผู้สอนปฏิบัติงานอยู่ เนื่องจากชื่อจำกัดทางเพศและภาระความรับผิดชอบด้านส่วนตัวและ ครอบครัว อาจมีผลให้เกิดความแตกต่างด้านประสบการณ์ ความกระตือรือร้น และความ สนใจในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ของครูเพศหญิงและเพศชาย ซึ่งส่งผลให้ความต้องการ ในการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนต่างกัน นอกจากนี้ ขนาดของโรงเรียนน่าจะมีผลต่อความ ต้องการพัฒนาการทำวิจัยของครู เนื่องจากการจำแนกขนาดของโรงเรียนยึดตามจำนวน นักเรียน ดังนั้นขนาดของโรงเรียนที่ต่างกันย่อมส่งผลถึงรูปแบบการบริหารจัดการ ขั้นตอน กระบวนการปฏิบัติงาน ภาระความรับผิดชอบ สภาพแวดล้อมในการทำงาน สภาพแวดล้อม ทางสังคม งบประมาณ และปัจจัยอื่น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความต้องการในการ พัฒนาการทำวิจัยของครูจำแนกตามความแตกต่างของเพศและขนาดโรงเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูล เกี่ยวกับความต้องการในการทำวิจัยในชั้นเรียนไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนา และส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนที่ เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 โดยรวมและ รายด้าน

2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 จำแนกตามเพศและขนาดของโรงเรียน

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของครูผู้สอนในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ที่มีต่อการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียน

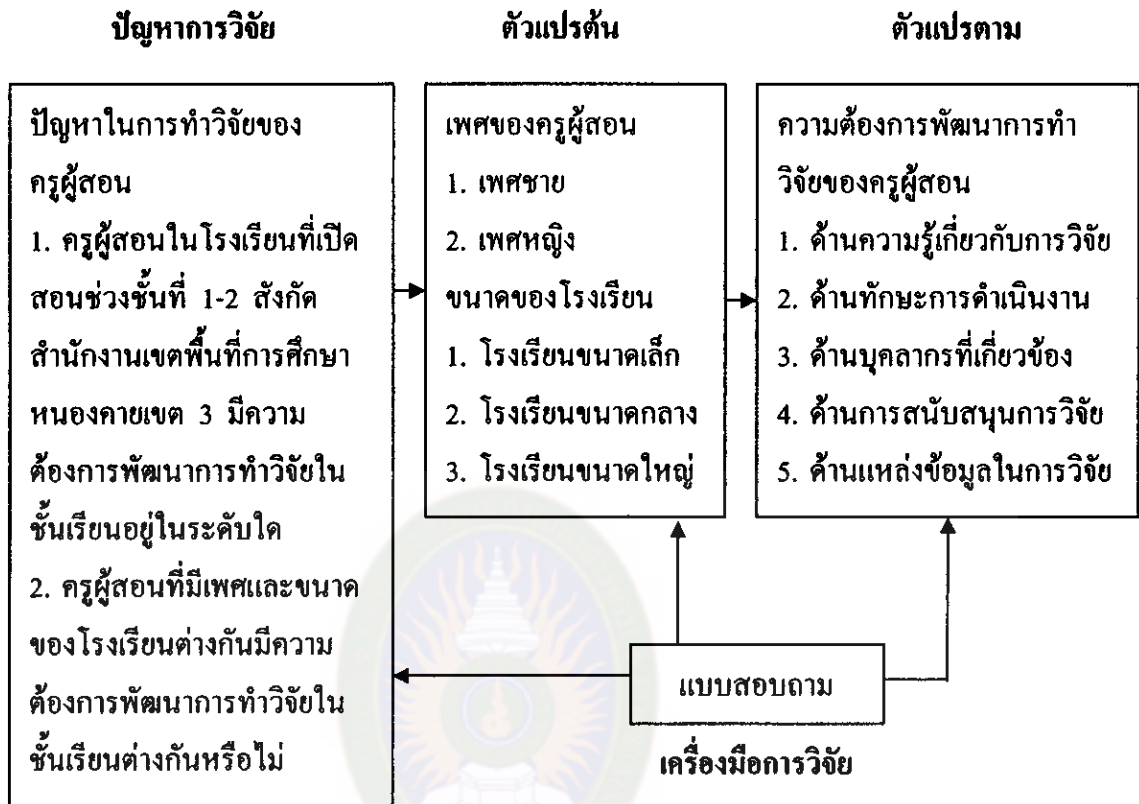
สมมติฐานการวิจัย

ความต้องการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ที่มีเพศและขนาดโรงเรียนต่างกันมีความแตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษากรอบแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาการวิจัยจากผลงานการวิจัยของ สกาวรัตน์ ชุ่มเซย (2543 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการสำหรับการพัฒนาครูประถมศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ขนิษฐา ดีวงศ์ (2546 : 3) ที่ได้วิจัยเรื่องปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษาจังหวัดนครพนม และนัญญพนธ์ ทองแสน (2547 : 6) ที่ได้วิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 นำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1. ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน
2. ด้านทักษะการดำเนินงานวิจัย
3. ด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการวิจัย
4. ด้านการสนับสนุนการวิจัย
5. ด้านแหล่งข้อมูลในการวิจัย

แผนภูมิที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาความต้องการในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 3 โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 1,769 คน จาก 159 โรงเรียน แยกตามขนาดของโรงเรียน ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3. 2548 : เอกสารอัดสำเนา)

1.1.1 ครูผู้สอนจากโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 231 คน

1.1.2 ครูผู้สอนจากโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 559 คน

1.1.3 ครูผู้สอนจากโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 814 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 321 คน จาก 164 โรงเรียน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ 20% (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 43)

1.2.1 ครูผู้สอนจากโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 46 คน

1.2.2 ครูผู้สอนจากโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 112 คน

1.2.3 ครูผู้สอนจากโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 163 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้น จำแนกได้ ดังนี้

2.1.1 เพศของครูผู้สอน แยกเป็น

1) หญิง

2) ชาย

2.1.2 ขนาดของโรงเรียน แยกเป็น

1) โรงเรียนขนาดเล็ก

2) โรงเรียนขนาดกลาง

3) โรงเรียนขนาดใหญ่

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับความต้องการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ทั้ง 5 ด้านดังนี้

2.2.1 ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน

2.2.2 ด้านทักษะการดำเนินงานวิจัย

2.2.3 ด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการวิจัย

2.2.4 ด้านการสนับสนุนการวิจัย

2.2.5 ด้านแหล่งข้อมูลในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยที่ครูทำขึ้นเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ของคนมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ แบบแผนการวิจัยอย่างชัดเจน และใช้ผลงานวิจัย เพื่อส่งผลให้จัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพยิ่งขึ้น

ความต้องการพัฒนาการทำวิจัย หมายถึง ความปรารถนาหรือความต้องการของ ครูผู้สอนที่จะได้รับการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถ ดำเนินการทำวิจัยในชั้นเรียนได้ จำแนกเป็น 5 ด้านดังนี้

1. **ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน** หมายถึง ความต้องการในด้านเนื้อหา การทำวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยและการวิจัยใน ชั้นเรียน การวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลและการเขียนรายงานการวิจัย

2. **การดำเนินงานวิจัย** หมายถึง ความต้องการในเรื่องการนำกระบวนการ วิจัยในชั้นเรียนมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ปัญหาในเรื่องเวลา ความรู้ ทักษะใน การใช้เครื่องมือในการดำเนินงาน การเขียนโครงการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล

3. **บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการวิจัย** หมายถึง ความต้องการในการได้รับความ ร่วมมือ หรือสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาหรือเพื่อนร่วมงานในโรงเรียน หรือ ผู้เชี่ยวชาญ

4. **การสนับสนุนการวิจัย** หมายถึง ความต้องการในเรื่องข้อจำกัดของ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การส่งเสริม สนับสนุนจากหน่วยงานบังคับบัญชา โอกาสในการ เข้าร่วมอบรมสัมมนา

5. **แหล่งข้อมูลในการวิจัย** หมายถึง ความต้องการด้านเอกสาร ตำรา งานวิจัย ต่าง ๆ แหล่งความรู้ แหล่งการศึกษาค้นคว้า

ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการสอน การจัดการประสบการณ์ การเรียนรู้ในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 (ป.1 - ป.6) รวมทั้งโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเดิม

ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ขนาดของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 ที่แบ่ง ตามเกณฑ์จำนวนนักเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3. 2547 : 1-13) ดังนี้

1. โรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1-120 คน
2. โรงเรียนขนาดกลาง ได้แก่ โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121-300 คน
3. โรงเรียนขนาดใหญ่ ได้แก่ โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน เป็นข้อมูลและสารสนเทศสำหรับครูผู้สอน และบุคคลที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ จะได้นำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY